

Tukes-anvisning 8/2015

Intern räddningsplan

Säkerhets- och kemikalieverket

tukes

Innehållsområde Intern räddningsplan för objekt som innehåller farliga kemikalier och explosiva varor - innehåll och upprättande
Målgrupper verksamhetsutövare och tillsynsmyndigheter
Publicerad 18.8.2015
Ersätter anvisning (datum, nr) Konsumentverkets anvisning K2-2014 (1.10.2014)

INTERN RÄDDNINGSPLAN

1 Inledning

Enligt 28 § i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005) ska utövare av omfattande industriell hantering och lagring göra upp en intern räddningsplan. Den interna räddningsplanen innehåller en redogörelse över de åtgärder med vilka man avvärjer verkningarna av en olycka som kan förutses.

Den interna räddningsplanen ska upprättas i samråd med produktionsanläggningens personal jämte de underentreprenörer som varit verksamma i området en längre tid samt med beaktande av de åtgärder som vidtagits av det regionala räddningsväsendet.

Skyldigheten att göra upp en intern räddningsplan grundar sig på Rådets direktiv 2012/18/EU (Seveso III -direktivet). Skyldigheten gäller även explosiva varor. En produktionsanläggning som bedriver tillverkning och upplagring av explosiva varor och som är skyldig att göra upp ett dokument om verksamhetsprinciperna eller en säkerhetsrapport, ska utarbeta en intern räddningsplan om hantering och upplagring av farliga kemikalier som avses i statsrådets förordning (685/2015). Kraven på en intern räddningsplan för andra produktionsanläggningar som bedriver tillverkning och upplagring av explosiva varor regleras i statsrådets förordning om övervakning av tillverkningen och upplagringen av explosiva varor (819/2015).

Räddningsmyndigheten upprättar dessutom för en del utövare av omfattande industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier (anläggningar som gör upp

säkerhetsrapport) en extern räddningsplan utifrån de uppgifter som lämnats av verksamhetsutövaren och Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes). Räddningsmyndighetens skyldighet att göra upp en extern räddningsplan föreskrivs separat i 48 § i räddningslagen (379/2011).

2 Anvisningens bindande verkan och giltighet

Tukes utfärdar denna anvisning med stöd av lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005) och statsrådets förordning om övervakning av hanteringen och upplagringen av farliga kemikalier (685/2015). Anvisningen innehåller bestämmelserna om den interna räddningsplanen i förordningen (685/2015). I anvisningen finns dessutom en förteckning över de saker som bör ingå i den interna räddningsplanen (den interna räddningsplanens innehåll). Till denna del är anvisningen inte bindande, men Tukes anser att en intern räddningsplan som överensstämmer med anvisningen uppfyller de krav som ställs i 17 § i förordningen (685/2015) samt i bilaga V till förordningen.

Anvisningen gäller tills vidare och ersätter anvisningen K2-2014 som utfärdades 1.10.2014 av Tukes.

3 Mer information

Centrala ändringar jämfört med anvisning K2-2014

- Författningsbakgrunden har uppdaterats.

Du får mer information om anvisningen hos Tukes anläggnings- och gruvövervakningsenhet, telefon 029 5052 000. Denna anvisning kan skrivas ut på Tukes webbplats www.tukes.fi.

Generaldirektör

Kimmo Peltonen

Direktör

Päivi Rantakoski

BILAGA: Intern räddningsplan

Bilaga till Tukes anvisning 8/2015

INTERN RÄDDNINGSPLAN

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Vilka berörs av skyldigheten att utarbeta en intern räddningsplan?
2. Innehåll
3. Godkännande och datering av den interna räddningsplanen
4. Övningar

1. Vilka berörs av skyldigheten att utarbeta en intern räddningsplan?

Skyldigheten att utarbeta en intern räddningsplan gäller:

- Produktionsanläggningar som bedriver omfattande industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier (inklusive naturgas och flytgas)
- Sprängämnesfabriker och -lager som innehåller 10 000 kg eller mer sprängämnen av farlighetsklass 1.1-1.3
- Sprängämnesfabriker och -lager som innehåller 50 000 kg eller mer sprängämnen av farlighetsklass 1.4

Övriga sprängämnesfabriker och -lager som inte hör till ovannämnda grupper ska göra upp en intern räddningsplan i överensstämmelse med statsrådets förordning om övervakning av tillverkningen och upplagringen av explosiva varor (819/2015).

Om fabriken har både farliga kemikalier som avses i förordningen (685/2015) och explosiva varor, räknas alla dessa med då skyldigheterna fastställs.

2. Innehåll

Innehållet i räddningsplanen bestäms i 17 § i förordningen (685/2015) jämte bilaga V till förordningen. Den interna räddningsplanen ska utarbetas med följande målsättning:

- Olyckorna begränsas och kontrolleras så att följderna av dem minimeras och skador som drabbar människor, miljö och egendom begränsas.
- Behövliga åtgärder vidtas för att människorna och miljön ska skyddas mot konsekvenser av olyckor.
- Förberedelser görs för röjning efter olyckorna och återställande av miljön.

Nedan visas i form av en förteckning de saker som det enligt Tukes vore bra att få med i en bra intern räddningsplan. Då en räddningsplan utarbetas, ska anläggningens storlek och de risker som verksamheten medför tas i betraktande. Den kursiverade texten är tagen ur bilaga V "innehållet i den interna säkerhetsplanen" till förordningen (685/2015). Minimikravet på innehållet i den interna säkerhetsplanen är att kraven i förordningen uppfylls.

2.1. Allmänna uppgifter om objektet

2.1.1 Verksamhetsutövaren

Verksamhetsutövarens namn och objektets läge.

2.1.2 Allmän beskrivning av verksamheten

En redogörelse för produktionsanläggningens verksamhet samt

- en förteckning över farliga kemikalier
- En hänvisning till en eventuell genomförd utvärdering av faran eller en säkerhetsrapport
- räddningsredskap (tryckluftsapparater, skyddsdräkter, gasmasker)

2.1.3 Layout för objektet

I skisserna företes följande:

- samlingsplats
- ankomstrutterna från räddningsverket

- planritningar per våningsplan (personalens utrymningsvägar och brandkårens insatsvägar, elhuvudcentraler fördelningscentraler reservkraftsanordningar hissar transformatorstationer)
- placeringen av brytare för nödstopp av ventilationen samt maskinrummets och manöverorganens placering
- ritningar över avloppssystemet på tomten
- utryckningsfordonens manövreringsmöjligheter i objektets omgivning (portar, vändplatser, brandvägar)
- släckvattentagen.

2. 2. Anläggningens interna räddningsorganisation

Namn och befattning på de personer som har befogenhet att sätta igång räddningsinsatser och som ansvarar för de interna räddningsinsatserna i anläggningen. Namn och befattning på den person som ansvarar för kontakten med de myndigheter som har ansvaret för den externa räddningsplanen.

I beskrivningen av räddningsorganisationen inkluderas:

- personerna i ledningsgruppen med namn befattningsbeskrivning och kontaktuppgifter
- Namn och befattning på den person som ansvarar för kontakten med de myndigheter som har ansvaret för den externa räddningsplanen.
- grupperna inom organisationen (exempelvis brandskydd, gasskydd, första hjälpen osv.)
- ansvarspersonerna i varje grupp, namn befattningsbeskrivning och kontaktuppgifter.

2.3. Larmsystem

Åtgärder som syftar till att begränsa riskerna för de personer som befinner sig inom området inklusive larmsystem samt anvisningar för förfarandet vid brandlarm.

2.3.1 Brandlarmsystem

Redogörelse för anläggningens brandlarmsystem (automatiska branddetektorer och larmanordningar):

- detektorernas funktionsprinciper: rök, värme, annan
- brandlarmcentralens placering
- branddetektorernas placering i varje objekt
- ansvariga för anläggningens brandlarm

- larmtryckknapparnas placering
- plats där larmet tas emot

2.3.2 Gasdetektorer

- placering
- platser där larmet tas emot

2.3.3 Anvisningar för förfarande

- att sända ett nödmeddelande och larma personalen
- anvisningar för förfarandet vid brandlarm

I anvisningarna ska hänsyn tas till anläggningens egen personal, utomstående medarbetare på arbetsplatsen, besökare samt vid behov andra företag i området.

2.3.4 Utomhuslarm

En redogörelse för utomhuslarm och åtgärder som föranleds av larmen. Hela personalen ska informeras om saken.

2.4. Släckningssystem

Beskrivning av vilka åtgärder som ska vidtas för att situationen eller händelsen ska kunna kontrolleras och dess följder begränsas i fråga om varje förutsebar situation eller händelse som kunde medföra en allvarlig risk för en storolycka. I beskrivningen ska även redogöras för säkerhetsanordningar jämte resurser som står till förfogande

2.4.1 Rökutsug

I den interna räddningsplanen ska följande redovisas:

- möjligheter till rökutsug i lokalerna
- rökutsug i korridorer som leder ut ur byggnaden
- luckor för rökutsug, placering och funktionsprincip
- de manuella manöverorganens placering
- ansvarig för anordningen

2.4.2 Automatiskt släckningssystem

- släckningssystemets funktionsprincip
- släckningscentralens placering
- skyddade områden
- släckningssystemets anläggningskötare

2.4.3 Objektsskydd

- Objekt som skyddas av automatiska släckningssystem, objektens placering samt skyddssystemens anläggningskötare
- placering av objekt och tryckknappar för manuell funktion

2.4.4 Redskap för första släckning

- i planritningarna anges typ, antal och placering av handbrandsläckare och andra redskap för första släckning
- kontroller, underhåll och provning av redskapen
- ansvarspersoner

2.4.5 Anvisningar för förfarande

Kort beskrivning av åtgärder som ska vidtas för kontroll av vätske- eller gasläckage samt begränsning av läckagens följder. Anvisningar för åtgärder som ska vidtas för släckning och begränsning av brand.

2. 5. Information

Rutiner för omedelbar information om en inträffad olycka till den myndighet som ansvarar för att den externa räddningsplanen sätts i verket, typ av information som ska lämnas omedelbart och åtgärder för mer detaljerad information som ska lämnas så snart den blir tillgänglig.

Beskrivning av situationen

- anmälan om olycka till de myndigheter som ansvarar för den externa räddningsplanen
- informationsorganisationen med namnförteckning: organisationens samlingsplats, sammankallare, information som föregår informationsorganisationens sammankomst
- information som ska lämnas omedelbart, hur mer detaljerad information lämnas
- kontakten med räddningsorganisationen för tillgång till information
- upplösning av organisationen

- meddelandet "faran över"
- eventuell informationshandbok för anläggningen

2.6. Kontakterna med kommunens räddningstjänst

Hur stöds räddningsinsatser som ska vidtas utanför området?

2.6.1 Normala förhållanden

- räddningsverkets kontaktuppgifter
- räddningsmyndighetens aktionsberedskap på objektet (eventuella verksamhetstider och resurser)
- gemensamma övningar med räddningsmyndigheten
- brandsyn

2.6.2 Olycksituationer

- anläggningens ledningsplats
- kommunikation med räddningsmyndigheten
- hur räddningsinsatser som ska vidtas utanför området stöds

2.7. Utbildning av personalen

Åtgärder för att utbilda personalen i de uppgifter som den förväntas utföra och vid behov samordning av dessa åtgärder med den externa räddningstjänsten.

2.7.1 Åtgärder vid olyckor och farliga situationer

- utbildningsplan för personalen
- hur personalen ska göras insatt i säkerhetsarrangemangen

Innehållet i utbildningen för personalen:

- att sända ett nödmeddelande
- placering och användning av redskap för första släckning, brandsläckningsanordningar samt brandlarm
- utrymningsvägar, samlingsplatser och skyddsrum
- skyddsåtgärder samt förfarande vid gasolycka
- undervisning och övning i första hjälpen, ansvarsperson

- vägvisning för räddningsverket vid objektet
- samverkan med räddningsverket

2.7.2 Övningar

Redogörelse för hur ofta och av vilken typ det hålls övningar vid anläggningen, se punkt 4.

2.8. Røjning efter olyckan och rengöring av miljön

Förberedelser för røjning efter olyckan och återställande av miljön.

- Hur har man med miljömyndigheterna kommit överens om røjning efter en olycka?
- att samlas upp och leda bort förorenat släckvatten, förebygga spridning av vattnet i miljön
- bortforsling av förorenade marksubstanser och förorenat vatten
- røjning av området (rester av byggmaterial, apparater, anordningar)

2.9. Olyckors effekter utanför produktionsanläggningen

En bedömning av vilka konsekvenser olyckor medför utanför produktionsanläggningen.

- Värmestrålnings- och tryckverkan från olyckan samt hälso- och miljörisiker som härrör från kemikalier och som hotar området utanför fabriken.
- Eventuella dominoeffekter eller kedjereaktioner vars följdverkningar av en olycka i anläggningen orsakar en ny olycka i en närbelägen fabrik och leder till en *storolycka*.

Närmare principer för bedömning av olyckseffekter anges i Tukes handbok "Placering av produktionsanläggningar". Förutom bedömning av typiska olyckor som presenteras i handboken kan vid behov framföras utvärderingar av effekter från mindre sannolika storolyckor i syfte att planera räddningsverksamheten och gestalta den maximala beredskapen.

3. Godkännande och datering av den interna räddningsplanen

För produktionsanläggningar som ska inrättas ska en intern räddningsplan utarbetas och i tid (ca 6 mån) innan verksamheten påbörjas lämnas till Tukes.

Förordningen (685/2015) förutsätter att verksamhetsutövaren ska se över räddningsplanen minst vart tredje år och alltid när det behövs justera och uppdatera den. Tukes anser att planen åtminstone av följande skäl ska uppdateras:

- förändringar har inträffat i verksamheten och räddningsarrangemangen
- information har tillkommit om de åtgärder som ska vidtas vid bekämpning av storolyckor
- I en utredning av olyckor och farliga situationer har det framkommit omsändigheter som måste beaktas

En uppdaterad plan ska lämnas till räddningsmyndigheten.

4. Övningar

Verksamhetsutövaren ska i enlighet med förordningen (685/2015) göra upp en plan för ordnandet av övningar som gäller den interna räddningsplanen. Övningar ska anordnas med jämna mellanrum så att man kan försäkra sig om att räddningsplanen fungerar. En rapport ska göras upp om övningar som hållits. Där ska beskrivas hur övningen planerades och genomfördes. I beskrivningen ska även ingå konstaterade brister och behov av förbättring

I räddningslagen (379/2011) och inrikesministeriets förordning om externa räddningsplaner för objekt som medför särskild risk (406/2011) föreskrivs om skyldigheten att anordna övningar för storolyckor i samverkan med anläggningar som är skyldiga att göra upp en säkerhetsrapport samt med myndigheter som deltar i räddningsverksamhet minst en gång vart tredje år.

Verksamhetsutövare som är belägna inom samma industriområde och som bildar en funktionell helhet eller verksamhetsutövare som är belägna inom samma olycksriskområde ska handla i samverkan i syfte att avvärja olyckor och förhindra spridning av deras följder. Verksamhetsutövare i samma område ska även utarbeta gemensamma principer för anordnande av gemensamma räddningsövningar och samordning av räddningsövningar. Då gemensamma räddningsövningar anordnas ska det beaktas att övningarna i tillräcklig omfattning stöder övning i enlighet med den interna räddningsplanen hos samtliga verksamhetsutövare som medverkar i övningarna.